

**Proiectul Consiliului Europei
„CONSOLIDAREA SISTEMULUI DE JUSTIȚIE PENALĂ BAZAT PE
RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA”**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

**REVIZUIREA CADRULUI NORMATIV CU PRIVIRE LA DETENȚIA ȘI ESCORTAREA PERSOANELOR
AFLATE ÎN CUSTODIA POLIȚIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

RAPORT

Elaborat de:

Radu Geamănu

Graham Smith

Vadim Vieru

Acest raport a fost elaborat în cadrul Proiectului Consiliului Europei „Consolidarea sistemului de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova” finanțat prin Planul de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2021-2024. Opiniile exprimate în acest raport sunt responsabilitatea autorului(lor) și nu reflectă în mod necesar politica oficială a Consiliului Europei.

Cuprins

Abrevieri	4
1. Introducere	5
1i. Contextul revizuirii.....	5
1ii. Reuniunea din 28 septembrie 2021 cu reprezentanții Inspectoratului General al Poliției.....	5
1iii. Reuniunea din 26 octombrie 2021 cu reprezentanții Inspectoratului General al Poliției și Administrației Naționale a Penitenciarelor.....	6
1iv. Revizuirea termenilor de referință.....	6
2. Standardele Consiliului Europei	6
2i. Articolul 3 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și protecțiile împotriva torturii și ale relelor tratamente	6
2ii. Articolul 5 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și termenele limită de detenție în custodia poliției.....	9
3. Detenția în custodia poliției, termen limită de 72 de ore	12
3i. Cadrul legislativ și normativ.....	12
3ii. Analiză	13
4. Escortarea și transferul deținuților	23
4i. Cadrul legislativ și normativ.....	23
4ii. Analiză	24
5. Recomandări	29
5i. Detenția în custodia poliției, termen limită de 72 de ore	29
5ii. Escortarea și transferul deținuților.....	30
6. Concluzie	31

Abrevieri

ANP	Administrația Națională a Penitenciarelor
ASP	Agenția Servicii Publice
CEDO	Convenția Europeană pentru Drepturile Omului
CPP	Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova, nr. 122 din 14 martie 2003
CPT	Comitetul European pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
IDP	Izolator de Detenție Provizorie
IGP	Inspectoratul General al Poliției
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
OAP	Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsmanul)
ONU	Organizația Națiunilor Unite

1. Introducere

1i. Contextul revizuirii

Această revizuire a cadrului normativ cu privire la detenția și escortarea persoanelor aflate în custodia poliției în Republica Moldova (denumită în continuare - Revizuirea) este realizată în cadrul Proiectului Consiliului Europei "Consolidarea sistemului de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova" (denumit în continuare – Proiectul Consiliului Europei).¹ Radu Geamănu (Consultant internațional), Graham Smith (Consultant internațional principal) și Vadim Vieru (Consultant național) au fost desemnați să efectueze această revizuire în luna iulie 2021 cu sprijinul echipei de proiect a Consiliului Europei, în special Anastasiia Saliuk (Manager de Program), Nelea Bugaevski (Coordonatoare superioară de proiect), Aliona Cojocaru (Coordonatoare de proiect) și a traducătorilor, interpreților și tehnicienilor.

Proiectul Consiliului Europei a inițiat revizuirea în urma unei solicitări din partea Inspectoratului General al Poliției (IGP) de asistență în abordarea problemelor pe care le identificase în ceea ce privește detenția, custodia și escortarea persoanelor aflate în custodia poliției. IGP a transmis separat două rapoarte, prin care oferă evaluarea cadrului de reglementare către Proiectul Consiliului Europei pentru a-și explica preocupările, pe care s-au bazat termenii de referință și calendarul Revizuirii.

1ii. Reuniunea din 28 septembrie 2021 cu reprezentanții Inspectoratului General al Poliției

Reprezentanții IGP și-au expus, în mod clar și util, preocupările cu privire la aranjamentele actuale în ceea ce privește detenția și escortarea/transferul deținuților aflați în custodia poliției, după cum urmează:

- analiza cadrului normativ al Republicii Moldova privind detenția în custodia poliției și escortarea/transferul deținuților, inclusiv compararea cu alte țări (*de exemplu*, România);
- luarea în considerare a reformei legislative, în interesul protejării drepturilor omului ale persoanelor aflate în custodie, inclusiv competențele polițiștilor și gardienilor din penitenciare implicați în escortarea/transferul deținuților;
- stabilirea responsabilului pentru escortarea/transferul deținuților; și
- sporirea cooperării interdepartamentale între agențiile de justiție penală, în mod special, între Inspectoratul General al Poliției și Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP).

Ulterior, IGP a acceptat recomandarea echipei de Revizuire de a continua prin convocarea de către Proiectul Consiliului Europei a unei reuniuni comune între consultanții, care au efectuat Revizuirea, reprezentanții IGP și ANP. S-a convenit că prioritatea reuniunii va fi discutarea aranjamentelor pentru escortarea/transferul tuturor deținuților și găsirea unui consens cu privire la modul de continuare, inclusiv discuții privind reforma legislativă.

---

¹ <https://www.coe.int/en/web/national-implementation/projects-by-geographical-area/moldova-cjr>

1iii. Reuniunea din 26 octombrie 2021 cu reprezentanții Inspectoratului General al Poliției și Administrației Naționale a Penitenciarelor

Urmare reuniunii din 26 octombrie 2021 cu reprezentanții IGP și ANP termenii de referință ai Revizuirii au fost elaborați în continuare și se bazează pe discuții constructive care au avut loc.

1iv. Revizuirea termenilor de referință

- În contextul standardelor Consiliului Europei, de a analiza funcționarea cadrului legislativ și normativ al Republicii Moldova, în ceea ce privește:
  - termenele limită pentru detenția în custodia poliției (consultant principal, Graham Smith); și
  - escortarea și transferul deținuților (consultant principal, Radu Geamănu).
- Pe baza constatărilor Revizuirii, de a oferi recomandări cu privire la modul în care legislația și practica din Republica Moldova pot fi îmbunătățite în conformitate cu standardele Consiliului Europei.

2. Standardele Consiliului Europei

Sursa principală a standardelor Consiliului Europei în domeniul justiției penale este prevăzută în articolele de fond ale Secțiunii Unu din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO). Articolul 3 prevede interzicerea absolută a torturii și a relelor tratamente, iar articolul 5 prevede dreptul la libertate. Împreună cu articolul 2, dreptul la viață și articolul 4, interzicerea sclaviei, articolele 3 și 5 sunt drepturile fundamentale de prim rang, care protejează siguranța fizică a persoanei.² Republica Moldova a devenit membră a Consiliului Europei și a ratificat Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, în iulie 1997 și, până în 2020, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a constatat că aceasta a încălcat Convenția în 781 de situații.³ Aceasta include 162 de încălcări ale articolului 3 (20,7% din total: fiind la egalitate pe primul loc, cu numărul de încălcări ale articolului 6, dreptul la un proces echitabil) și 105 ale articolului 5 (al patrulea în ordinea clasificării, de 13,4%).

2i. Articolul 3 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și protecțiile împotriva torturii și ale relelor tratamente

Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

Termenii necondiționați ai articolului 3 înseamnă că nu poate exista niciodată, în temeiul Convenției sau al dreptului internațional, o justificare pentru actele care încălcă articolul. Cu alte cuvinte, nu pot exista factori care ar putea fi interpretați de un sistem național de drept ca justificare pentru recurgerea la un comportament interzis – nici comportamentul victimei,

² Cauza *Buzadji c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 23755/072016), Hotărârea din 6 iulie 2016, alin. 84.

³ CtEDO, 2021, *Raport Anual 2020*, p.165. https://www.echr.coe.int/Documents/Annual_report_2020_ENG.pdf.

nici presiunea asupra făptuitorului pentru a continua o investigație sau a preveni o infracțiune, nicio alte circumstanțe externe sau orice alt factor.⁴

Printre obligațiile pozitive ale statelor membre se numără și obligația de a proteja demnitatea personală și integritatea fizică, în special a persoanelor private de libertate. Aceste responsabilități ale statului (prin intermediul penitenciarelor/poliției) se aplică chiar și atunci când încălcările stării fizice și psihice a unui deținut au fost comise de către alți deținuți. Pentru a asigura protecția necesară în temeiul articolului 3, statele membre sunt obligate să formeze persoanele responsabile de aplicarea legii (*de exemplu*, polițiști și personal al penitenciarelor), asigurând astfel un nivel ridicat de competență în conduita profesională a acestora și în interesul protejării persoanelor private de libertate, împotriva torturii și a relelor tratamente.

Relele tratamente trebuie să atingă un nivel minim de gravitate pentru a se încadra în domeniul de aplicare al articolului 3. Aprecierea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă; acest lucru depinde de toate circumstanțele cazului, cum ar fi natura și contextul tratamentului, modul și metoda de executare a acestuia, durata sa, efectele sale fizice sau psihice și, în unele cazuri, genul, vârsta și starea de sănătate a victimei.⁵

Suferința și umilirea implicate trebuie, în orice caz, să depășească acel element inevitabil de suferință sau umilire aferent executării unei pedepse cu închisoarea. În conformitate cu articolul 3 din Convenția Europeană, statul trebuie să se asigure că condițiile de executare a pedepsei cu închisoarea sunt compatibile cu respectarea demnității umane și că modul și metoda de executare a măsurii nu supun persoana la suferință sau dificultăți, care depășesc nivelul inevitabil de suferință inerent detenției.

Escortarea și transferul deținuților în cadrul legal al Republicii Moldova trebuie să fie examinate în ceea ce privește condițiile de transport și examinarea medicală la ieșirea din penitenciar (intrarea în custodia IGP-ului) și la întoarcerea în penitenciar (și în custodia ANP-ului).

În ceea ce privește condițiile de transport, CtEDO consideră că statele membre respectă standardele Comitetului European pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT) (a se vedea mai jos), invocând, de asemenea, Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților, subliniind că condițiile de transport nu trebuie să încalce cerințele articolului 3.⁶

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a elaborat o jurisprudență solidă cu privire la condițiile în care persoanele private de libertate sunt transportate/transferate,⁷ mai ales că astfel de condiții pot duce la încălcarea articolului 3. În *cauza Tomov și alții c. Rusiei*,⁸ Curtea

---

⁴ Aisling Reidy, *Interzicerea torturii. Un ghid privind punerea în aplicare a Articolului 3 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului*. Manuale privind drepturile omului, nr. 6, Direcția Generală Drepturile Omului, Consiliul European, 2002, p. 19, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007ff4c>.

⁵ Cauza *Kudla c. Poloniei* (Cererea nr. 30210/96), Hotărârea din 26 octombrie 2000, alin. 91.

⁶ A se vedea, de exemplu: *Cauza Tarariyeva c. Rusiei* (Cererea nr. 4353/03), Hotărârea din 14 decembrie 2006; *cauza Khudoyorov c. Rusiei* (Cererea nr. 6847/02), Hotărârea din 8 noiembrie 2005; *cauza Mouisel c. Franței* (Cererea nr. 67263/01), Hotărârea din 14 noiembrie 2002.

⁷ Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, *Ghid privind jurisprudența Convenției Europene pentru Drepturile Omului. Drepturile deținuților*, Actualizat la 31 august 2021, p. 19-21, nr. 68-70, 73, https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Prisoners_rights_ENG.pdf.

⁸ *Cauza Tomov și alții c. Rusiei* (18255/10, 63058/10, 10270/11 și colab.), Hotărârea din 9 aprilie 2019, alin. 123-128.

Europeană a stabilit adoptarea următoarei abordări în ceea ce privește transportul deținuților:

- o prezumție importantă de încălcare apare atunci când deținuții sunt transportați în mijloace de transport care oferă mai puțin de 0,5 metri pătrați de spațiu pe persoană. Dacă astfel de condiții de supraaglomerare rezultă dintr-un număr prea mare de deținuți, care sunt transportați împreună sau din proiectarea restrictivă a compartimentelor, este irelevant pentru analiza Curții, care se axează mai degrabă pe condițiile obiective de transfer, așa cum au fost acestea și pe efectul lor asupra reclamanților, decât pe cauzele lor. Înălțimea redusă a tavanului, în special a celulelor cu un singur deținut, care îi obligă pe deținuți să se aplece, poate exacerba suferința fizică și oboseala. Protecția inadecvată împotriva temperaturilor exterioare, atunci când celulele deținuților nu sunt suficient încălzite sau ventilate, va constitui un factor agravant;
- prezumția puternică a unei încălcări a articolului 3 poate fi respinsă numai în cazul unui transfer scurt sau ocazional. În schimb, efectele pernicioase ale supraaglomerării trebuie considerate ca crescând o dată cu durata mai lungă și cu frecvența mai mare a transferurilor, ceea ce face ca o cauză privind încălcarea să fie mai puternică;
- în ceea ce privește călătoriile mai lungi, cum ar fi cele care implică călătoriile pe timp de noapte cu trenul, abordarea Curții va fi similară cu cea aplicabilă detenției în instituții staționare, pentru o perioadă cu durată comparabilă. Chiar dacă un spațiu restrâns poate fi tolerat din cauza paturilor supraetajate pe mai multe niveluri, ar fi incompatibil cu articolul 3 dacă deținuții ar renunța la o noapte de somn din cauza unui număr insuficient de locuri de dormit sau a unor aranjamente de dormit altfel inadecvate. Factori precum incapacitatea de a aranja un loc de dormit individual pentru fiecare deținut sau de a asigura o aprovizionare adecvată cu apă potabilă și hrană, sau accesul la toaletă agravează grav situația deținuților în timpul transferurilor și indică o încălcare a articolului 3;
- atunci când hotărăște cauzele privind condițiile de transfer, Curtea va rămâne atentă la standardele CPT și la respectarea acestora de către statele contractante;
- aprecierea dacă a existat o încălcare a articolului 3 nu poate fi redusă la un calcul pur numeric al spațiului disponibil unui deținut în timpul transferului. Numai o abordare cuprinzătoare a circumstanțelor particulare ale cauzei poate oferi o imagine exactă a realității pentru persoana transportată.

În ceea ce privește examinarea medicală la ieșirea din penitenciar (intrarea în custodia IGP-ului) și la întoarcerea în penitenciar (și în custodia ANP-ului), CtEDO a constatat încălcări ale articolului 3 în ceea ce privește retele de tratament aduse deținuților de către ofițerii de escortă, în timpul transferului acestora în instanță, pentru a participa la ședințele de judecată (de exemplu, *cauza Balajevs c. Letoniei*, 2016; *cauza Ostroveņecs c. Letoniei*, 2017).⁹

---

⁹ Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, *Ghid privind jurisprudența Convenției Europene pentru Drepturile Omului. Drepturile deținuților, Actualizat la 31 august 2021, p. 42, nr. 178*, https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Prisoners_rights_ENG.pdf.

Având în vedere situația fragilă cu care se confruntă persoanele private de libertate, în special la ieșirea din custodia ANP, la intrarea în custodia IGP (pe durata transportului) și, în final, la reintrarea în custodia ANP, atunci când sunt readuse în penitenciar, necesitatea examinărilor medicale, de fiecare dată când un deținut iese/intră din/în custodia ANP/IGP, este imperativă. Medicul generalist acordând o atenție deosebită înregistrării și raportării către autoritățile competente a oricăror semne sau indicii că deținuții ar fi putut fi tratați în mod violent.

În plus față de obligațiile esențiale descrise mai sus, obligațiile procedurale ale statelor membre apar atunci când o persoană prezintă o pretenție discutabilă că a fost grav maltrată, cu încălcarea articolului 3. Statul membru are obligația de a iniția o anchetă amănunțită, promptă, imparțială și independentă, care este deschisă scrutinului public și implică victima. Ancheta trebuie să poată duce la stabilirea faptelor cauzei și, în cazul în care acuzațiile se dovedesc a fi adevărate, la identificarea și pedepsirea celor responsabili.¹⁰

Revenind acum la standardele CPT, în contextul prezentei Revizuirii a escortării/transferului deținuților, Comitetul a emis un ghid privind resursele financiare și transferurile. Cu privire la obligațiile statelor membre față de deținuți în perioadele de dificultăți economice, CPT afirmă:¹¹

„CPT recunoaște că în perioadele de dificultăți economice (...) trebuie făcute sacrificii, inclusiv în instituțiile penitenciare. Cu toate acestea, indiferent de dificultățile întâlnite la un moment dat, actul de privare de libertate a unei persoane implică întotdeauna obligația de a fi responsabil de ea, care necesită metode eficiente de prevenire, de depistare și de tratament.

Având în vedere importanța acordată riscului de rele tratamente la adresa deținuților, CPT a emis o Fișă informativă privind transferul deținuților.¹² Oricare ar fi motivele pentru transferul persoanelor private de libertate dintr-un loc de detenție în alt loc (de exemplu, de la o secție de poliție la un penitenciar; de la un penitenciar la un alt penitenciar; o instanță judecătorească sau un spital; sau dintr-un punct de intrare la frontieră la un centru de detenție pentru imigranți), CPT consideră că transportul trebuie efectuat întotdeauna într-un mod uman, sigur și securizat.

2ii. Articolul 5 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și termenii limită de detenție în custodia poliției

Scopul principal al dreptului la libertate și la siguranță în temeiul articolului 5 din CEDO este prevenirea priverilor de libertate arbitrare sau nejustificate.¹³ În contextul acestei Revizuirii, articolul 5 reglementează circumstanțele în care Poliția poate priva o persoană de libertate, drepturile minime, la care are dreptul o persoană reținută în custodia poliției, acordă un

---

¹⁰ A se vedea, Ghidul adoptat de Comitetul de Miniștri la 30 martie 2011, la cea de-a 1110-a reuniune a delegațiilor miniștrilor, H/Inf (2011) 7, Părțile IV și VII p. 11-13). <https://rm.coe.int/1680695d6e>.

¹¹ Evoluția standardelor CPT cu privire la închisoare, Extras din cel de-al 11-lea Raport general al CPT, publicat în 2001, CPT/Inf(2001)16-part, <https://rm.coe.int/16806cd24c>.

¹² Comitetul European pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT), *Fișa informativă privind transportul deținuților*, 2018, p. 1, <https://rm.coe.int/16808b631d>.

¹³ Pentru o explicație cuprinzătoare, a se vedea, Consiliul Europei, 2021, *Ghid privind articolul 5 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului*. https://www.echr.coe.int/documents/guide_art_5_eng.pdf.

drept de control judiciar al detenției și creează dreptul la despăgubiri pentru privarea ilegală de libertate.¹⁴ Poliției i se acordă competențe discreționare de a reține și deține persoane în scopul aplicării legii și al protecției publicului, iar articolul 5 servește pentru a asigura că competențele care afectează dreptul la libertate, nu sunt exercitate în mod arbitrar. După cum a fost menționat deja, împreună cu articolele 2, 3 și 4 din CEDO, articolul 5 protejează siguranța fizică a persoanei, iar CPT consideră că imediat după privarea de libertate riscul de intimidare și de rele tratamente fizice este cel mai mare:¹⁵ adică, în mod obișnuit, după ce o persoană a fost luată în custodia poliției.

Textul articolului 5 este după cum urmează:

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

(a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

(b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nerespectarea unei hotărâri pronunțate de un tribunal, conform legii, ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

(d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în vederea aducerii sale în fața autorității competente;

(e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

(f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane în scopul împiedicării pătrunderii ilegale pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în cel mai scurt termen și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.

---

¹⁴ Murdoch, J. și Roche, R., 2013, *Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, Manual pentru polițiști și alți agenți de aplicare a legii*, Consiliul Europei, p. 42. https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_European_Convention_Police_ENG.pdf.

¹⁵ A se vedea Extrasul din al 12-lea Raport general al CPT, § 41. <https://rm.coe.int/16806cd1ed>.

5. Orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol, are dreptul la reparații.

Excepțiile enumerate la articolul 5.1 lit.(a)-(f) sunt exhaustive și sunt susținute, în mod fundamental, de statul de drept: privarea de libertate trebuie să fie „în conformitate cu o procedură prevăzută de lege”. Legalitatea nu este doar un aspect care trebuie determinat de legislația națională, iar respectarea articolului 5 este necesară pentru a stabili dacă privarea de libertate este arbitrară în toate circumstanțele. O decizie de detenție trebuie să fie ultima soluție, adică, atunci când nu sunt disponibile alternative mai puțin restrictive la privarea de libertate, pentru atingerea scopurilor prevăzute la articolul 5.1 lit.(a)-(f). Detenția trebuie să facă în permanență obiectul revizuirii și, atunci când condițiile care ar fi putut justifica inițial detenția, nu se mai aplică, privarea de libertate trebuie să fie întreruptă cu promptitudine.

În scopul acestei Revizuirii, și anume, competența poliției de a reține o persoană până la 72 de ore, în cazul în care aceasta este suspectată de săvârșirea unei infracțiuni, articolul 5.1 lit. (c) și 5.3 reglementează competențele de detenție ale poliției. Competențele poliției de a deține în temeiul legislației Republicii Moldova sunt prezentate mai jos în secțiunea 3i și jurisprudența relevantă a CEDO în temeiul articolului 5, inclusiv cererile împotriva Republicii Moldova, sunt discutate mai jos în secțiunea 3iii.

Pentru cererea în *cauza Buzadji c. Republicii Moldova*, CtEDO a luat în considerare cercetările efectuate cu privire la aplicarea arestării preventive în 31 de state membre ale Consiliului Europei.¹⁶ Curtea a dedus că „reținerea și detenția inițială înainte de implicarea judiciară sunt reglementate, în mod explicit, și strict limitate în timp, în legislația tuturor celor 31 de state membre”.¹⁷ Termenul limită inițial de detenție a variat între 24 de ore (opt state membre) și 96 de ore (trei state membre), majoritatea (12 state membre) stabilind un termen limită de 48 de ore.¹⁸ Astfel, 65% dintre statele membre stabilesc o limită de timp de 48 de ore sau mai puțin.

Comitetul de Miniștri a emis recomandări statelor membre ale Consiliului Europei cu privire la aplicarea custodiei, care este în conformitate cu articolul 5 din CEDO.¹⁹ Pe lângă stabilirea, în principiu, că arestarea preventivă a unei persoane suspectate de o infracțiune trebuie să fie mai degrabă excepție decât normă, Comitetul de Miniștri recomandă:

Intervalul dintre privarea inițială de libertate și (...) înfățișarea în fața unei astfel de autorități [judiciare] trebuie, de preferință, să nu depășească patruzeci și opt de ore și, în multe cazuri, poate fi suficient un interval mult mai scurt.²⁰

---

¹⁶ *Cauza Buzadji c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 23755/072016), Hotărârea din 6 iulie 2016, alin. 45-60. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-164928>. Cele 31 de state membre chestionate au fost: Armenia, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bulgaria, Croația, Cehia, Estonia, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Italia, Lituania, Luxemburg, Macedonia de Nord, Monaco, Muntenegru, Olanda, Polonia, Portugalia, România, Rusia, Serbia, Slovacia, Slovenia, Spania, Elveția, Turcia, Ucraina și Regatul Unit.

¹⁷ *Ibid*, alin. 46.

¹⁸ *Ibid*, alin. 51.

¹⁹ Recomandarea Rec(2006)13 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind aplicarea arestării preventive, condițiile în care aceasta se efectuează și asigurarea garanțiilor împotriva abuzului (*Adoptată de Comitetul de Miniștri la 27 septembrie 2006 la a 974-a reuniune a delegaților miniștrilor*). <https://pjp-eu.coe.int/documents/41781569/42171329/CMRec+%282006%29+13+on+the+use+of+remand+in+custody%2C+the+conditions+in+with+it+takes+place+and+the+provision+of+safe+guard+against+abuse.pdf/ccde55db-7aa4-4e11-90ba-38e4467efd7b>.

²⁰ *Ibid*, alin. 14[2].

3. Detenția în custodia poliției, termen limită de 72 de ore

3i. Cadrul legislativ și normativ

Legislația generală

Legislația națională prevede două tipuri de reținere: ca acțiune procesuală penală coercitivă și acțiune procesuală contravențională coercitivă (cea din urmă nu face obiectul acestei Revizuirii). Potrivit Constituției Republicii Moldova, în cazurile de reținere ca acțiune procesuală penală coercitivă, termenul reținerii nu poate depăși 72 de ore.²¹ Nu sunt permise derogări cu privire la depășirea acestui termen, iar durata reținerii se calculează din momentul privării *de facto* de libertate. Constituția stabilește, de asemenea, că o persoană trebuie eliberată fără întârziere, dacă nu mai există motive pentru reținere în custodie.²²

Codul de Procedură Penală (CPP) reglementează reținerea stabilind că privarea de libertate a unei persoane se face pentru o perioadă scurtă de timp și nu mai mult de 72 de ore.²³ În ceea ce privește motivele reținerii de către un organ de urmărire penală, dacă există bănuieli rezonabile că o persoană a săvârșit o infracțiune, pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoarea pe o perioadă mai lungă de un an, precum și în alte situații expres prevăzute, persoana bănuită poate fi reținută de organul de urmărire penală.²⁴

Există două tipuri de reținere – *de facto*, care este fizică și *de jure*, în care există bănuieli rezonabile că o persoană a săvârșit o infracțiune. Reținerea *de facto* este reținerea fizică a unui suspect, înaintea întocmirii procesului-verbal de reținere de către organul de urmărire penală competent. Reținerea *de jure* are loc în momentul în care organul de urmărire penală competent a întocmit procesul-verbal de reținere. Reținerea *de facto* poate fi efectuată de către organul oficial de examinare (Poliție, Poliția de Frontieră), iar documentele relevante, probele materiale și deținutul trebuie să fie imediat predate organului de urmărire penală sau procurorului, dar nu mai târziu de trei ore de la reținerea *de facto* a acestuia.²⁵

În cazul minorilor, termenul maxim de reținere este de 24 de ore.²⁶ Dacă reținerea are ca scop numai stabilirea identității unei persoane, aceasta nu poate depăși șase ore.²⁷ Nu este permisă prelungirea reținerii, însă dacă procurorul stabilește că o persoană reținută se supune arestării sau arestului la domiciliu, procurorul trebuie să formuleze un demers către judecătorul de instrucție solicitând arestarea preventivă, cu cel puțin trei ore înainte de expirarea termenului reținerii.²⁸

În timp de o oră de la reținere, organul de urmărire penală solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat sau altor persoane

---

²¹ Articolul 25, alin. 3 din Constituția Republicii Moldova; art. 166, alin. 5 din CPP; art. 175¹ din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004.

²² Constituția Republicii Moldova, op cit, art. 25 alin.6. art. 166, alin. 5 CPP prevede, de asemenea, că „perioada de reținere nu trebuie să depășească durata strict necesară pentru detenția [deținutului]”.

²³ Articolul 165(1) din CPP.

²⁴ *Ibid*, art. 166.

²⁵ *Ibid*, alin. 4.

²⁶ *Ibid*, alin. 5

²⁷ *Ibid*, alin. 5¹.

²⁸ *Ibid*, alin. 6.

împuternicite, să desemneze un avocat din oficiu pentru a acorda asistența juridică de urgență necesară persoanei reținute.²⁹

Conform legislației naționale,³⁰ poliția are următoarele obligații în asigurarea drepturilor persoanelor deținute:

- motivele reținerii se aduc imediat la cunoștința persoanei reținute numai în prezența unui apărător ales sau a unui avocat de serviciu care acordă asistență juridică de urgență.
- organul de urmărire penală este obligat să asigure condiții pentru întreprinderea confidențială între persoana reținută și apărătorul său până la prima audiere.
- în cazul reținerii minorului, persoana care efectuează urmărirea penală este obligată să comunice imediat aceasta procurorului și părinților minorului sau persoanelor care îi înlocuiesc.
- persoana reținută va fi audiată în conformitate cu prevederile CPP, dacă acceptă să fie audiată.
- autoritatea care efectuează reținerea este în drept să supună persoana reținută percheziției corporale.

În cazul în care procurorul depune cerere de arestare a unui adult, la mai mult de 69 de ore de la momentul reținerii și de 21 de ore în cazul unui minor, instanța va respinge cererea de arestare și dispune punerea în libertate a persoanei.³¹

Legislația de urgență în contextul pandemiei

Ca urmare a pandemiei globale de Covid-19, a fost introdusă legislația de urgență pentru a proteja sănătatea publică și a contracara impactul asupra prestării serviciilor publice,³² inclusiv măsuri excepționale de suspendare a legislației naționale pe perioada stării de urgență, în ceea ce privește arestarea preventivă în custodia poliției și aranjamentele pentru protejarea drepturilor omului ale deținuților.³³

3ii. Analiză

Analiza Revizuirii cu privire la termenele de detenție în custodia poliției în Republica Moldova este împărțită în cinci părți, examinând a) preocupările IGP; b) jurisprudența Convenției Europene pentru Drepturile Omului; c) rapoartele internaționale și naționale de monitorizare/inspecție; d) cercetările publicate și e) constatări.

---

²⁹ *Ibid*, art. 167, alin. 1¹.

³⁰ *Ibid*, alin. 1.

³¹ Articolul 230 din CPP, împreună cu art. 166 alin. 7.

³² Legea nr. 69 din 21.05.2020 cu privire la instituirea unor măsuri pe perioada stării de urgență în sănătate publică și modificarea unor acte normative. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125899&lang=ro.

³³ *Ibid*, art. 24.

a) Preocupările IGP

Reprezentanții IGP au explicat, în cadrul reuniunilor din 28 septembrie 2021 și 26 octombrie 2021, că termenul de 72 de ore nu este în vigoare în prezent și, în temeiul reglementărilor privind pandemia Covid-19, persoanele pot fi reținute de poliție timp de șapte zile. S-a explicat în continuare că îndeplinirea limitei revizuite de șapte zile s-a dovedit dificilă, ca urmare a îndatoririlor procedurale ale poliției privind examinarea suspectilor, care trebuie finalizate înaintea transferului într-un penitenciar. Mai mult, s-a afirmat că, în circumstanțe normale, în afara pandemiei, aceste obligații procedurale au anulat termenul statutar de 72 de ore. Alte motive invocate de IGP pentru nerespectarea legislației sunt dificultățile întâmpinate de poliție în stabilirea identității cetățenilor străini, precum și restricțiile ANP privind zilele în care penitenciarele primesc persoanele arestate de poliție și insistența ca toate documentele celor transferați să fie în ordine.

IGP este de părere că problemele cu care se confruntă privind respectarea termenului de 72 de ore sunt rezultatul deficiențelor cadrului normativ și a necesității de îmbunătățire a colaborării interdepartamentale între IGP și ANP. Deși susține adoptarea protocoalelor interdepartamentale în vederea abordării acestor probleme, consideră că este necesară reforma legislativă. În ceea ce privește depășirea dificultăților de stabilire a identității cetățenilor străini, IGP propune ca identitatea deținuților să fie stabilită prin hotărâre judecătorească, ceea ce ar necesita reforma Codului de procedură penală, a Codului de executare și a legislației care reglementează Agenția Servicii Publice (ASP). Aceste reforme ar simplifica procedurile de eliberare a buletinelor de identitate cetățenilor străini. În ceea ce privește accesul restricționat la penitenciare, IGP a propus ca ANP să primească în orice moment persoanele arestate, ceea ce ar necesita modificarea Codului de executare și a reglementărilor (Hotărârea Guvernului nr. 437/2018) privind organizarea și funcționarea Administrației Naționale a Penitenciarelor. La reuniunea din 26 octombrie 2021, reprezentanții ANP au convenit asupra utilității protocoalelor interdepartamentale și au înțeles că reforma legislativă și de reglementare, așa cum este sugerată de IGP, ar putea fi necesară.

Date statistice

Tabelul 3ii (a) Persoane reținute în custodia poliției: 2019 - 2021 (ian-sept)

	2019	2020	2021 (ian-sept)
Nr. total	6772	7064	3550
Nr. care respectă limita de timp de 72 de ore	6772	4248	849
(% din total)	(100)	(60,1)	(23,9)
Nr. care nu respectă limita de timp de 72 de ore	0	2816	2701
(% din total)	(0)	(39,9)	(76,1)

Tabelul 3ii (b) Motive pentru nerespectarea limitei de timp de 72 de ore: 2021 (ian-sept)

	Nr.	(% din total)
Reglementări de urgență în contextul pandemiei	1563	(57,9)
Penitenciarul restricționează transferurile la anumite zile specifice	987	(36,5)
Actele de identitate	12	(0,4)
Refuzul penitenciarului de preluare în custodie din cauza erorilor existente în mandat/hotărârea judecătorească	139	(5,1)
Total	2701	(100)

Datele statistice colectate rapid de IGP ca răspuns la o solicitare din partea echipei de Revizuire, sunt prezentate în Tabelele 3ii (a) și (b), de mai sus. Tabelul 3ii (a) prezintă tendința de conformare la termenul limită de 72 de ore, în ultimii ani, iar Tabelul 3ii (b) prezintă cauzele înregistrate de neconformitate, în primele nouă luni ale anului 2021. Este evident dintr-o privire că pandemia de Covid-19 coincide cu tendința ascendentă în ceea ce privește nerespectarea termenului de 72 de ore.³⁴ Acest lucru este confirmat în Tabelul 3ii (b), 57,9% din cazurile de neconformitate fiind atribuite direct reglementărilor de urgență în contextul pandemiei, care, introduse în mai 2020, ar fi, de asemenea, probabil să fi fost responsabile pentru o mare parte a neconformității în 2020. Deși nu este atribuită reglementărilor de urgență, nu este nerezonabil să presupunem că impactul pandemiei asupra interacțiunilor sociale și a capacității operaționale reduse a serviciilor publice au jucat un rol semnificativ în celelalte trei categorii de neconformități prezentate în Tabelul 3ii (b). La reuniunea din 26 octombrie 2021, reprezentanții ANP au explicat că acesta este cazul în ceea ce privește un aranjament interdepartamental care restricționează zilele și orele în care penitenciarele primesc persoanele arestate de poliție. Datele arată, de asemenea, o scădere semnificativă a numărului de persoane reținute în custodie în primele nouă luni ale anului 2021 față de 2020, o scădere estimată de 33%, dacă același număr de deținuți ar continua și în ultimele trei luni din 2021. Deși, din datele IGP, nu cunoaștem cu certitudine, este, de asemenea, posibil ca pandemia să fi fost responsabilă de scăderea numărului de persoane reținute de poliție în primele nouă luni ale anului 2021.

Examinând datele statistice ale IGP împreună cu mărturia reprezentanților IGP, la reuniunile din 28 septembrie 2021 și 26 octombrie 2021, echipa de Revizuire susține că termenul limită de 72 de ore funcționează mai degrabă ca normă, decât ca un maxim, care a fost, în mod obișnuit, depășită în ultimii doi ani. Pe măsură ce impactul pandemiei asupra sănătății publice, interacțiunilor sociale și serviciilor publice scade, iar legislația de urgență încetează să aibă efecte, există riscul ca nerespectarea termenului de 72 de ore să fie normalizată (de exemplu, după ce circumstanțele excepționale și legislația de urgență nu se mai aplică, ratele ridicate de neconformitate vor continua în viitor).

³⁴ La 30 ianuarie 2020, Organizația Mondială a Sănătății a declarat urgență de sănătate publică de importanță internațională. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen>.

b) Jurisprudența Convenției Europene pentru Drepturile Omului

Transferul întârziat al suspectilor în penitenciare, indiferent dacă poliția este sau nu responsabilă, lasă IGP vulnerabil la plângeri conform cărora a lipsit persoane de libertate, în mod ilegal, în temeiul legislației naționale și cu încălcarea articolului 5.1 din CEDO. O scurtă examinare a jurisprudenței CEDO, în special a cererilor Republicii Moldova, demonstrează de ce lucrurile stau altfel.

În cauza *K-F c. Germaniei*,³⁵ Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că o întârziere de 45 de minute în eliberarea unui deținut, în cazul în care termenul legal era de 12 ore, nu a fost în conformitate cu o procedură prevăzută de lege și a încălcat articolul 5.1.³⁶ Curtea a reținut că autoritățile cunoșteau perioada maximă de detenție înainte de luarea în custodie a reclamantului și aveau „datoria de a lua toate măsurile necesare pentru a se asigura că durata permisă nu a fost depășită”, inclusiv verificarea identității reclamantului.³⁷

Termenele legale au fost luate în considerare de CtEDO în trei cereri ale Republicii Moldova privind articolul 5.1:³⁸ Cauza *Ignatenco c. Republicii Moldova*,³⁹ cauza *Lipencov c. Republicii Moldova*,⁴⁰ și cauza *Pașa c. Republicii Moldova*.⁴¹ În cauza *Ignatenco*, CtEDO a luat în considerare o întârziere de trei ore și 45 de minute în ceea ce privește respectarea termenului limită legal de 72 de ore. După ce s-a referit la respectarea strictă a prevederilor legale impuse în cauza *K-F c. Germaniei*,⁴² Curtea a continuat cu examinarea circumstanțelor privind nerespectarea. Reținând că, deși judecătorul de instrucție nu a dispus reținerea reclamantului decât după expirarea a 72 de ore, procuratura și-a depus cererea de arestare preventivă, cu trei ore și douăzeci de minute înaintea expirării termenului legal. În plus, reclamantul a fost prezent la ședința de arest preventiv la numai 30 de minute de la expirarea termenului, care a fost perioada de timp în care acesta a fost afectat în mod efectiv de întârziere. Curtea a făcut distincția față de cauza *K-F c. Germaniei* și a constatat că scurta întârziere nu a încălcat articolul 5.1.⁴³

---

³⁵ Cauza *K.-F. c. Germaniei* (Cererea 144/1996/765/962), Hotărârea din 27 noiembrie 1997), <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58119>

³⁶ *Ibid*, alin. 73.

³⁷ *Ibid*, alin. 72.

³⁸ În cauza menționată mai sus *Buzadji c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 23755/072016), Hotărârea din 6 iulie 2016, alin. 61, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-164928>, Marea Cameră a CtEDO a considerat oportun să examineze cererea în temeiul articolului 5.3, deoarece erau în discuție și necesitau clarificări mai degrabă relevanța și suficiența motivelor de reținere, decât respectarea termenului legal. Curtea a explicat jurisprudența de la Strasbourg privind articolul 5 în detaliu (alin. 84-91), inclusiv „aderarea scrupuloasă la statul de drept” (alin. 85), înainte de a sincroniza cerința ca un funcționar judiciar să ofere, în mod prompt, motive relevante și suficiente pentru reținerea în custodie sau eliberarea până la proces, cu obligația ca o persoană privată de libertate în temeiul articolului 5.1 lit. (c) să fie adusă prompt în fața unui ofițer funcționar judiciar (alin. 102). Curtea a constatat că a existat o încălcare a articolului 5.3 pe motiv că autoritățile interne nu au demonstrat, în mod convingător, că detenția a fost necesară și că „nu au existat motive relevante și suficiente pentru a dispune și a prelungi detenția reclamantului până la proces” (alin. 123).

³⁹ Cauza *Ignatenco c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 36988/07), Hotărârea din 8 mai 2011), <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103319>

⁴⁰ Cauza *Lipencov c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 27763/05), Hotărârea din 25 aprilie 2011, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103003>.

⁴¹ Cauza *Pașa c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 50473/11), Hotărârea din 15 mai 2018), <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-182997>.

⁴² Cauza *Ignatenco c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 36988/07), Hotărârea din 8 mai 2011, alin. 67, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103319>

⁴³ *Ibid*, alin. 68.

Circumstanțele care au atenuat încălcarea în cauza *Ignatenco* nu au fost prezente în cauza *Lipencov*, iar CtEDO a hotărât că o întârziere de șase ore și jumătate în eliberarea reclamantului din custodia poliției, după expirarea termenului de 72 de ore, care a fost admis de Guvern, a echivalat cu o privare ilegală de libertate, cu încălcarea articolului 5.1.⁴⁴ Reclamantul s-a plâns, de asemenea, că a fost agresat de poliție. Deși Curtea nu a stabilit că acesta a fost maltratată, în mod activ, de către poliție, în ciuda semnelor evidente de vătămare gravă, reclamantul nu a primit îngrijiri medicale pe toată durata în care a stat în custodie, iar Curtea a hotărât că a fost supus unui tratament inuman cu încălcarea articolului 3 din CEDO.⁴⁵ Curtea a hotărât, de asemenea, că a existat o încălcare a aspectului procedural al articolului 3, ca urmare a eșecului autorităților de a investiga, în mod amănunțit și efectiv, plângerea reclamantului privind aplicarea de rele tratamente.⁴⁶

În cauza *Pașa*, reclamantul s-a plâns că a fost privat, în mod ilegal, de libertate, după ce a fost reținut în custodia poliției timp de două ore și douăzeci de minute după expirarea termenului de 72 de ore. Curtea a observat că plângerea este identică cu plângerea avută în vedere în cauza *Ignatenco*, iar neputând face o distincție între cele două cauze, a constatat plângerea ca fiind vădit nefondată și inadmisibilă.⁴⁷

Examinarea acestui mic corp de jurisprudență CEDO demonstrează că CtEDO va susține cu strictețe respectarea termenului legal de 72 de ore, astfel cum se impune, în mod expres, în temeiul articolului 5.1. Deși Curtea va lua în considerare circumstanțele privind întârzierile, nu vor fi permise excepții ca urmare a timpului necesar pentru finalizarea procedurilor, care au fost avute în vedere la stabilirea termenului limită.

c) Rapoarte internaționale și naționale

Termenele limită de detenție în Republica Moldova au fost analizate de CPT, în urma vizitelor de țară; Comitetul ONU împotriva torturii; Oficiul Avocatului Poporului (OAP) în Raportul special cu privire la moartea lui Andrei Brăguța și Raportul anual 2020.

Raportând cu privire la vizita din 2015 în Republica Moldova,⁴⁸ CPT a observat că, în ciuda funcționării termenului de 72 de ore, delegația cunoștea o serie de cazuri în care persoanele

---

⁴⁴ Cauza *Lipencov c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 27763/05), Hotărârea din 25 aprilie 2011, alin. 50, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103003>. Încălcarea termenului legal de 72 de ore a fost, de asemenea, pus în discuție în recenta cauză *Mătășaru c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 53908/17), Hotărârea din 30 noiembrie 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-213712%22%7D>. După ce a stabilit că a existat o încălcare a articolului 5.1, pe motiv că detenția nu putea fi considerată ca fiind lipsită de caracterul arbitrar, deoarece nu exista nicio justificare pentru ingerința asupra dreptului reclamantului la libertatea de exprimare, în temeiul articolului 10 din CEDO, CtEDO nu s-a pronunțat cu privire la încălcarea cu 20 de minute a termenului legal.

⁴⁵ *Ibid*, alin. 38-40.

⁴⁶ *Ibid*, alin. 42-46.

⁴⁷ Cauza *Pașa c. Republicii Moldova* (Cererea nr. 50473/11), Hotărârea din 15 mai 2018, alin. 19, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-182997>. CtEDO a hotărât că o a doua plângere privind modificarea unei hotărâri judecătorești, prin care se stabilesc datele arestării preventive, care nu a fost în conformitate cu procedurile prevăzute de CPP și fusese declarată nelegală de Curtea de Apel Bălți, a încălcat articolul 5.1 (alin. 25-26). O a treia plângere a reclamantului conform căreia i s-a refuzat accesul la documente care susțineau necesitatea arestării sale preventive și, prin urmare, nu a putut contesta, în mod corespunzător, motivele detenției sale, încălcând principiile „egalității armelor” și, prin urmare, cu încălcarea articolului 5.4.

⁴⁸ Raport către Guvernul Republicii Moldova cu privire la vizita în Republica Moldova efectuată de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante (CPT) în perioada 14-25 septembrie 2015: CPT/Inf (2016) 16, <https://rm.coe.int/16806975da>.

arestate preventiv de către instanțe au fost reținute în centrele de detenție ale poliției pentru o perioadă de până la 10 zile, înainte de a fi transferate într-un penitenciar. Nerespectarea termenului legal a fost de competența anchetatorului, în scopul efectuării urmăririi penale de către acesta. CPT a subliniat că, în principiu, deținuții arestați preventiv trebuie transferați în penitenciar, în vederea protejării împotriva riscului de intimidare și rele tratamente și a recomandat ca „autoritățile din Republica Moldova să ia măsurile necesare pentru a se asigura că persoanele arestate preventiv sunt transferate cu promptitudine într-o unitate penitenciară.”⁴⁹

Raportând cu privire la vizita din 2020, după ce a observat că transferurile întârziate nu mai erau un lucru obișnuit, CPT a felicitat autoritățile Republicii Moldova pentru îmbunătățirea nivelului de conformare în ceea ce privește termenul de 72 de ore.⁵⁰ Cu toate acestea, CPT și-a exprimat îngrijorarea că transferurile către penitenciare au fost uneori amânate după ce un judecător a arestat persoana preventiv, până la 13 zile, până la reglarea actelor de identitate și a recomandat Republicii Moldova să remedieze această situație.⁵¹ În răspunsul său la Raport, Guvernul Republicii Moldova a abordat, în mod expres, preocupările CPT:

De menționat că persistă întârzierile în eliberarea actelor de identitate de către Agenția Servicii Publice pentru persoanele aflate în custodia poliției, mai ales dacă persoanei nu i s-a eliberat niciodată anterior un act de identitate și/sau nu i s-a atribuit un număr de identificare de stat. În acest sens, autoritățile examinează posibilitatea modificării cadrului normativ, în principal Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate în sistemul național de pașapoarte și Codul de executare.⁵²

Trecând acum la observațiile finale ale Comitetului ONU Împotriva Torturii cu privire la cel de-al treilea raport periodic al Republicii Moldova, Comitetul a salutat modificarea Codului de executare în 2012, prin care se stabilește termenul limită de 72 de ore în Izolatoarele de Detenție Provizorie (IDP) ale poliției, în temeiul articolului 175¹ (a se vedea mai sus, 3i și nota de subsol 21)⁵³ Comitetul a continuat exprimându-și îngrijorarea cu privire la practica arestării preventive în Republica Moldova, inclusiv, printre altele, perioada de timp în care persoanele sunt deținute și prezumția că persoanele vor fi private de libertate.

Comitetul este îngrijorat cu privire la faptul că:

- (a) Persoanele suspectate că au săvârșit o infracțiune pot fi reținute în așa-numitele „izolatoare de poliție” pentru o perioadă de 72 de ore după ce au fost arestate, înainte de a fi aduse în fața unui judecător și că unele au fost reținute timp de până la două luni;
- (b) Că arestarea și detenția preventivă, atunci când persoanele sunt cel mai vulnerabile la tortură și la rele tratamente, se aplică în mod excesiv, chiar și în cazurile în care infracțiunea săvârșită nu se califică pentru arestare și detenție preventivă, că numărul de

⁴⁹ *Ibid*, alin. 13. Din aceleași motive, CPT a avertizat, de asemenea, autoritățile Republicii Moldova împotriva retrimiterii deținuților arestați preventiv în centrele de detenție ale poliției, în scopuri de anchetă, alin. 14-15.

⁵⁰ Raport către Guvernul Republicii Moldova cu privire la vizita în Republica Moldova efectuată de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante (CPT) în perioada 28 ianuarie - 7 februarie 2020: CPT/Inf (2020) 27, alin. 16, <https://rm.coe.int/16809f8fa8>.

⁵¹ *Ibid*.

⁵² Răspunsul Guvernului Republicii Moldova la raportul Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante (CPT) cu privire la vizita acestuia în Republica Moldova, în perioada 28 ianuarie până în 7 februarie 2020: CPT/Inf (2021) 6, pagina 2, <https://rm.coe.int/1680a2219d>.

⁵³ Comitetul ONU împotriva Torturii, Observații finale privind cel de-al treilea raport periodic al Republicii Moldova, CAT/C/MDA/CO/3, 14 noiembrie 2017, alin. 4.(b), <https://www.refworld.org/publisher,CAT,,MDA,5a2922494,0.html>.

persoane plasate în arest preventiv a crescut cu peste 20 de procente din 2013 și că alternativele la detenție sunt foarte rar utilizate; (...)⁵⁴

Comitetul a făcut numeroase recomandări cu privire la reținerea în custodia poliției, inclusiv, printre altele, reforma termenului limită statutar:

Statul parte trebuie:

(a) să se asigure că toate persoanele care sunt arestate pentru acuzații penale sunt aduse în fața unui judecător în termen de 48 de ore și că nimeni nu este ținut în arest preventiv mai mult decât este prevăzut de lege, pentru infracțiunile prevăzute de lege sau în locurile de detenție care au fost considerate improprie pentru utilizare și să ofere reparații victimelor arestării preventive prelungite în mod nejustificat;

(b) să își modifice legislația și să ia toate măsurile necesare pentru a scurta durata arestării preventive, care trebuie utilizată ca excepție, ca măsură de ultimă instanță și aplicată pe perioade limitate de timp, în conformitate cu standardele internaționale; și să ia în considerare înlocuirea arestării preventive pentru infracțiuni minore, cu măsuri neprivative de libertate, inclusiv supraveghere electronică; (...)⁵⁵

În lista de probleme anterioară depunerii celui de-al patrulea raport periodic al Republicii Moldova,⁵⁶ Comitetul ONU împotriva Torturii a solicitat informații suplimentare cu privire la aspectele dezbătute în observațiile finale la cel de-al treilea raport periodic menționat mai sus.

a) Măsurile luate pentru a asigura că persoanele care sunt arestate cu acuzații penale și ținute în celulele de izolare ale poliției sunt aduse în fața unui judecător în termen de 48 de ore; și că nimeni nu este ținut în arest preventiv pe perioade mai mari decât cele prevăzute de lege;

...

(c) Cu privire la orice modificare a legislației în vederea scurtării duratei arestării preventive; măsurile specifice luate pentru reducerea arestării preventive și a detenției, în special pentru infracțiunile minore; și cu privire la orice atenție acordată înlocuirii arestării preventive pentru infracțiunile minore cu măsuri neprivative de libertate, inclusiv supraveghere electronică,⁵⁷

Preocupările exprimate de CPT și Comitetul ONU împotriva Torturii cu privire la detenția în custodia poliției și la limita de 72 de ore au fost preluate în Republica Moldova de către OAP. Raportul special al unei anchete privind decesul lui Andrei Braguța, care a decedat pe când se afla în arestul Penitenciarului nr. 16-Pruncul Chișinău la 26 august 2017,⁵⁸ consemnează cele opt zile în care defunctul a fost reținut de poliție și face recomandări menite să asigure respectarea termenului limită de 72 de ore. Ancheta OAP a constatat că procedurile viciate au fost responsabile pentru transferul întârziat într-un penitenciar, inclusiv refuzul de a-l

---

⁵⁴ *Ibid*, alin. 10.

⁵⁵ *Ibid*, alin. 11.

⁵⁶ Comitetul împotriva Torturii, Lista problemelor anterior depunerii celui de-al patrulea raport periodic al Republicii Moldova, adoptată la 2 decembrie 2020, https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CAT/Shared%20Documents/MDA/CAT_C_MDA_QPR_4_43747_E.pdf.

⁵⁷ *Ibid*, alin. 3.

⁵⁸ Raport special privind rezultatele anchetei Oficiului cu privire la cazul decesului cetățeanului Andrei Braguța în custodia statului (elaborat în temeiul articolului 22 alin. (2) din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr. 52/2014), 2017, http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/06/BRAGUTA_Special_Report-engl.pdf.

primi pe Braguța în custodie, din cauza faptului că documentele medicale nu erau pe deplin în regulă⁵⁹ sau fără actele de identitate corecte, fapt ce a fost exacerbat de procedurile ineficiente pentru stabilirea identității deținuților.⁶⁰ Nu au fost oferite explicații în cadrul anchetei cu privire la neefectuarea transferului la sfârșitul de săptămână 19-20 august.⁶¹ După examinarea probelor, OAP a concluzionat că Braguța nu a fost transferat în termenul limită de 72 de ore, care a expirat la ora 15.22, pe 18 august, din cauza stării de sănătate a acestuia. OAP a presupus că medicii din penitenciar se așteptau ca problema gravă de sănătate a lui Braguța să fie tratată la Institutul de Medicină Urgentă, ceea ce, din păcate, nu s-a întâmplat.⁶² Pe baza constatărilor anchetei, recomandările OAP relevante pentru prezenta Revizuire sunt după cum urmează: i) ca atât IGP, cât și ANP să înceapă înregistrarea deciziilor penitenciarelor sau centrelor de urmărire penală de a refuza primirea persoanelor în custodie; ii) încetarea practicii penitenciarelor de a refuza primirea deținuților din lipsa actelor medicale sau de identitate; iii) penitenciarele să primească deținuții și persoanele condamnate șapte zile pe săptămână; și iv) departamentele de poliție să ia măsuri ferme pentru a evita nerespectarea termenului limită de 72 de ore rezultat din lipsa documentelor medicale sau de identitate.⁶³

Raportul anual OAP 2020⁶⁴ a făcut trimiteri la rapoartele internaționale menționate mai sus și a reiterat recomandările anterioare pentru a se asigura că privarea de libertate în Republica Moldova este o ultimă soluție, în conformitate cu o procedură prevăzută de lege și conformă standardelor internaționale, în special în ceea ce privește un termen limită de arest preventiv de 48 de ore.⁶⁵ Astfel, OAP a recomandat dezvoltarea unui mecanism efectiv de înregistrare a respectării termenului de 72 de ore și pedepsirea persoanelor considerate responsabile pentru nerespectare;⁶⁶ și Consiliul Superior al Magistraturii să emită o circulară de avizare cu privire la respectarea standardelor internaționale privind arestarea preventivă.⁶⁷

d) Cercetări publicate

Cercetarea publicată de OAP și Fundația Soros Moldova în 2020⁶⁸ a inclus un sondaj asupra a 138 de polițiști, selectați în mod aleatoriu din toată Republica Moldova și din diferite departamente ale Poliției, referitor la înțelegerea de către aceștia a legii cu privire la competențele poliției de reținere, arestare și detenție în custodia poliției. Întrebați despre competențele lor de a reține persoane în custodia poliției, 90% dintre respondenți au spus că se bazează pe articolul 166 din CPP (a se vedea mai sus, 3i). Analizând datele, cercetătorii au

---

⁵⁹ *Ibid*, alin. 38.

⁶⁰ *Ibid*, alin. 44.

⁶¹ *Ibid*, alin. 45.

⁶² *Ibid*, alin. 46.

⁶³ *Ibid*, paginile 17-18.

⁶⁴ Raport privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2020 http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2021/06/Raport-2020-FINAL-RED_18-iunie-1.pdf.

⁶⁵ *Ibid*, paginile 21; 23; 197.

⁶⁶ *Ibid*, pagina 24.

⁶⁷ *Ibid*.

⁶⁸ OAP și Fundația Soros Moldova, Raport tematic al Avocatului Poporului „Respectarea garanțiilor fundamentale la reținere și detenția provizorie în inspectoratele de poliție”, http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/12/Raport_Retinere_2020_OAP_FSM_FINAL-proiect_pe-site.pdf.

aflat că exercitarea de rutină de către poliție a competențelor de reținere ce le revin, încalcă dreptul la libertate al persoanelor și utilizarea competențelor lor ca măsuri preventive poate echivala în sine cu un tratament inuman sau degradant. Întrebați cu privire la cerința de a prezenta documente unui organ de urmărire penală sau procurorului în termen de trei ore de la reținerea unui suspect, în temeiul articolului 166 alin. (4) din CPP (a se vedea mai sus, 3i), respondenții au fost de părere că termenul limită este impracticabil; cercetătorii observând că, în practică, se pare că termenul limită este întotdeauna depășit. Aceste rezultate ale cercetării confirmă îngrijorările exprimate în rapoartele organismelor de monitorizare internaționale și naționale prezentate mai sus, potrivit cărora persoanele nu sunt întotdeauna reținute în custodia poliției în Republica Moldova, în conformitate cu legislația națională și articolul 5 din CEDO.

Cercetările privind practica judecătorilor de instrucție,⁶⁹ publicate în 2013, au examinat atenția acordată cererilor de arestare a suspectilor sau a persoanelor reținute, care au fost înregistrate la cancelaria instanței de judecată, după expirarea termenului de 72 de ore (pentru recapitulare, un mandat de arestare trebuie să fie înaintat cu cel puțin trei ore înainte de expirarea termenului limită, a se vedea mai sus, secțiunea 3i). În cea mai mare parte, judecătorii de instrucție au considerat că nu au fost obligați să respingă o cerere dacă aceste condiții nu au fost respectate, ceea ce este contrar unei decizii a Curții Supreme de Justiție.⁷⁰ Cercetările efectuate în dosarele judecătorilor de instrucție privind deciziile de arestare au constatat că, în 61,5% din cererile examinate, mandatele de arestare au fost depuse în conformitate cu cerințele legale; în 9%, termenul minim de trei ore nu a fost respectat; iar în 21,8% din cazuri nu s-a putut stabili conformitatea deoarece nu a existat nicio înregistrare a momentului în care a fost înregistrată cererea la instanță. În ceea ce privește această ultimă categorie de cereri, semnificația acordată lipsei unei proceduri standard de înregistrare a cererilor la instanțe, inclusiv consemnarea momentului în care o cerere a fost depusă.

e) Constatări

IGP se află într-o poziție dificilă: responsabil pentru respectarea termenului legal de 72 de ore conform aranjamentelor actuale, acesta nu poate fi responsabil pentru încălcările ca urmare a capacității reduse cauzate de Covid-19; confirmarea întârziată a identității unui deținut; limitele de timp restrictive în intervalul cărora penitenciarele primesc persoanele arestate; și documentele incorecte care însoțesc persoanele transferate. În opinia echipei de Revizuire, prevenirea acestor încălcări ale legislației naționale și a articolului 5.1 din CEDO nu sunt responsabilitatea exclusivă a IGP și trebuie partajate cu partenerii acestuia din domeniul justiției penale. Se are în vedere ca orice inițiativă dezvoltată de autoritățile Republicii Moldova ca răspuns la prezenta Revizuire să fie condusă de IGP/MAI.

Colectarea de date statistice privind respectarea termenului limită de 72 de ore este importantă. Din păcate, însă, în prezent, nu sunt disponibile date statistice detaliate cu

---

⁶⁹ Vladislav Gribincea, Raisa Botezatu, Tudor Osoianu, *Raport privind respectarea dreptului la libertate la faza urmăririi penale în Republica Moldova*, Soros Foundation- Moldova, Chișinău, 2013, p. 21, disponibil la: http://soros.md/files/publications/documents/Raport_Respectarea_Dreptului_print.pdf.

⁷⁰ Curtea a explicat că mandatul de arestare se respinge, în cazul depășirii acestor termene, iar persoana este eliberată, Hotărârea Plenului nr.1, pagina 16, http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=48.

privire la numărul de ore în care persoanele sunt reținute în custodia poliției: *de exemplu*, numărul celor eliberați după mai puțin de 24 de ore; 24-48 ore; 48-72 ore; 3-5 zile; 5-10 zile, mai mult de 10 zile și așa mai departe. Echipa de Revizuire constată că colectarea de către IGP de date dezagregate din secțiile de poliție, defalcate în funcție de perioada de reținere în custodie, ar îmbunătăți în mod considerabil înțelegerea problemelor existente în prezent, inclusiv riscul normalizării nerespectării termenului limită legal. Variațiile regionale ar ajuta, de asemenea, la identificarea celor mai bune practici, adică, departamente de poliție cu o evidență a finalizării transferurilor către penitenciare în termen de 72 de ore, care ar putea fi diseminate în toată țara. În interesul deschiderii și transparenței, IGP este încurajat să își publice datele statistice care, la rândul lor, pot fi analizate și cercetate în mod independent.

Echipa de Revizuire constată că, în examinarea datelor statistice ale IGP și ANP (a se vedea mai jos, 4ii), din cauza priorităților diferite ale celor două departamente în ceea ce privește înregistrarea numărului total de deținuți (IGP) și a numărului total de deținuți IGP transferați (ANP), compararea încrucișată a datelor este dificilă. Prin urmare, echipa de Revizuire constată utilitatea propunerii OAP ca atât IGP, cât și ANP să înregistreze, în mod separat, motivele deciziilor penitenciarelor de a nu primi persoane arestate, înregistrând practicile care trebuie adoptate pentru toate transferurile, indiferent dacă acestea au sau nu succes, din custodia IGP, în cea a ANP.

Cooperarea dintre IGP și ANP, în scopul realizării acestei Revizuii, este percepută ca prim pas necesar în direcția rezolvării dificultăților actuale cu privire la respectarea termenului de 72 de ore, iar echipa de Revizuire salută consensul la care s-a ajuns referitor la utilitatea protocoalelor interdepartamentale și a reformei legislative. Prin prisma jurisprudenței CEDO, a recomandărilor organismelor internaționale și ale OAP, precum și a cercetărilor publicate, echipa de Revizuire este de părere că extinderea colaborării dintre IGP și ANP, în vederea includerii tuturor părților interesate în ceea ce privește reținerea persoanelor de către poliție, ar îmbunătăți în mod semnificativ perspectiva abordării cu succes a dificultăților actuale. Din analiza de mai sus reiese că autoritățile Republicii Moldova (în răspunsul Guvernului la vizita CPT din 2020) și OAP (în cauza Braguța și Raportul anual 2020) au acordat atenție necesității reformării legii privind detenția în custodia poliției. Echipa de Revizuire recunoaște că Procuratura, judecătorii și magistrații, OAP, Agenția Servicii Publice, avocații, organizațiile societății civile și cercetătorii cu lucrări publicate în domeniu reprezintă părți interesate și, în consecință, trebuie să fie invitați să participe la elaborarea unui nou cadru legislativ și normativ privind detenția în custodia poliției.

Echipa de Revizuire susține că, în același timp cu identificarea de soluții la dificultățile întâmpinate în prezent de IGP în ceea ce privește respectarea termenului de 72 de ore, autoritățile din Republica Moldova sunt în măsură să profite de oportunitatea de a reduce limita la 48 de ore în conformitate cu standardul internațional recomandat, astfel cum este prezentat mai sus. Constatând că termenul limită de 72 de ore servește mai degrabă ca o normă decât ca un termen maxim, prezenta Revizuire s-a bazat pe date statistice inadecvate, discuții purtate pe parcursul a două jumătăți de zi cu reprezentanții IGP în cadrul a două reuniuni și două rapoarte de cercetare publicate. Mai mulți factori au fost sugerați ca motive pentru neconformitate, inclusiv resursele limitate ale poliției, directivele Procuraturii privind anchetele penale, dependența de ASP și cultura poliției cu privire la muncă (de exemplu, modul în care poliția interpretează legea). Propunem necesitatea revizuirii mai amănunțite a

datelor statistice și a procesului decizional privind custodia poliției, pentru a înțelege ce cauzează întârzierea transferului deținuților. O sarcină importantă a acestei revizui ar fi stabilirea măsurii în care nerespectarea termenului limită statutar se datorează resurselor poliției, întârzierilor în lucrul cu partenerii, culturii poliției cu privire la muncă și altor cauze de întârziere identificate. O revizuire amănunțită a acestei descrieri, considerăm, are potențialul de a servi drept bază pentru revizuirea cadrului legislativ și normativ pentru a asigura respectarea unui termen legal de 48 de ore.

Din constatările de mai sus rezultă că prezenta Revizuire este în favoarea lansării de către autoritățile din Republica Moldova a unui program amplu de revizuire și reformă privind detenția în custodia poliției, care nu se limitează la asigurarea respectării termenului legal actual de 72 de ore. Prin urmare, principala noastră recomandare este să se acorde atenție creării unui grup de lucru interinstituțional, coordonat de IGP/MAI, în vederea revizuirii și reformării cadrului legislativ și normativ privind detenția în custodia poliției. Pentru recomandări, consultați secțiunea 5.1 de mai jos.

4. Escortarea și transferul deținuților

4i. Cadrul legislativ și normativ

Prevederile legale pentru escortarea și transferul deținuților în Republica Moldova se regăsesc în legislația primară și secundară.

Legislația primară

Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, art. 304, alin. 3:

La cererea organului de urmărire penală, a judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată, administrația locului de arest preventiv transmite prevenitul subdiviziunii de escortă a poliției, pentru a fi adus în fața autorității respective.

Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, art. 21, alin. 1 (k):

În domeniul de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, al protecției drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și comunității, Poliția are următoarele atribuții: (...) k) asigură deținerea persoanelor reținute în izolatoarele de detenție provizorie, precum și escortarea acestora; (...)

Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare, art. 13, alin. 2(h):

Pentru realizarea obiectivelor, Administrația Națională a Penitenciarelor și instituțiile subordonate: (...) h) escortează persoanele în privința cărora sentința nu a devenit definitivă și condamnații, inclusiv cei transferați în/din străinătate; (...)

Legislația secundară

Hotărârea Guvernului nr. 547/2019 privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției, punctul 9, alin. 1(j):

În conformitate cu domeniile de activitate și cu funcțiile de bază stabilite prin prezentul Regulament, Inspectoratul asigură exercitarea de către Poliție a următoarelor atribuții: (1) în domeniul menținerii, asigurării și restabilirii ordinii și securității publice, protecției drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și ale comunității: (...) i) asigură

escortarea persoanelor reținute, inclusiv a celor deținute, în corespundere cu prevederile Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004; (...)

Hotărârea Guvernului nr. 583/2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, punctul 5:

deținut – persoana privată de libertate în condițiile legii, care se deține în penitenciare, indiferent de statutul acesteia (condamnat sau prevenit);

4ii. Analiză

Analiza Revizuirii a procesului de escortare și transfer a deținuților în Republica Moldova este împărțită în patru părți, examinând a) aranjamentele actuale de escortare/transfer; b) riscul încălcării articolului 3 din CEDO; c) dotarea cu resurse pentru transportul deținuților; și, d) constatări.

a) Aranjamentele actuale de escortare/transfer

IGP și ANP au răspuns rapid unei solicitări din partea echipei de Revizuire cu privire la datele statistice pe care le-au colectat referitor la escortare/transferul deținuților. Datele IGP privind motivele escortării deținuților între 2019 și septembrie 2021 sunt prezentate în Tabelul 4.ii (a), iar datele ANP privind motivele escortării de către IGP a deținuților ANP în primele nouă luni ale anului 2021 sunt prezentate în Tabelul 4.ii (b).

Tabel 4.ii (a): Datele IGP privind motivele escortării deținuților ANP, 2019 - septembrie 2021

	2019	2020	ian-sept 2021
Nr. de persoane escortate pentru participarea la procedurile penale	1.591	1.015	952
Nr. de persoane escortate pentru participarea la ședințele de judecată	19.657	9.961	7.592
Nr. de persoane escortate la Procuratură	2.747	329	171
Nr. de persoane escortate la un penitenciar	8.043	3.136	2.385
Nr. total de escortări	32.038	14.441	11.100

Tabel 4.ii (b): Datele ANP privind motivele escortării de către IGP a deținuților ANP, ianuarie - septembrie 2021

	ian -sept 2021
Nr. de deținuți escortați pentru acțiuni de urmărire penală	664
Nr. de deținuți escortați în instanță pentru audierea în primă instanță	4.634
Nr. de deținuți escortați pentru expertiză criminalistică/psihiatrică	123
Nr. total de deținuți escortați	5.421

În aceeași perioadă, ANP a înregistrat transferuri efectuate de IGP a 2.025 de persoane reținute de IGP către penitenciare și în custodia ANP pentru prima dată.

Trebuie subliniat de la început că ANP nu solicită servicii de transport din partea IGP. Transferurile sunt dispuse de către instanțele de judecată sau organele de urmărire penală (pentru deținuții preventivi), iar în executarea acestor ordine ANP predă persoanele angajaților IGP pentru a fi escortate.

Examinând datele prezentate în Tabelele 4.ii (a) și (b) s-ar părea, la fel ca în cazul nerespectării de IGP a datelor termenelor limită de 72 de ore (a se vedea secțiunea 3ii, de mai sus), că pandemia Covid-19 a avut un impact semnificativ asupra numărului de deținuți escortați. Numărul total de escortări a scăzut cu 55% în 2020 comparativ cu 2019, iar totalul proiectat pe 12 luni pentru 2021 (14.800 dacă aceeași rată de escortări ar continua în ultimele trei luni ale anului), de asemenea, cu peste 50% mai scăzut decât totalul din 2019. Este de remarcat faptul că IGP și ANP înregistrează totaluri semnificativ diferite pentru numărul de persoane escortate în primele nouă luni ale anului 2021: 11.100, respectiv, 7.446 (inclusiv numărul deținuților IGP primiți de penitenciare pentru prima dată).

În opinia echipei de Revizuire, această discrepanță aparentă în datele statistice poate reflecta confuzia aferentă cadrului legislativ și normativ existent, pe care se bazează aranjamentele actuale (a se vedea mai sus, secțiunea 4i). Reglementările care guvernează împărțirea atribuțiilor și competențelor ANP și IGP cu privire la escortarea persoanelor din locurile de detenție către instanțe sau organe de urmărire penală și returnarea acestora, nu sunt clare și consecvente. Codul de executare prevede, în mod expres, faptul că poliția escortează deținuții preventivi pentru a participa la ședințele de judecată și la procedurile penale.⁷¹ Acest lucru este ușor diferit de prevederile Legii privind activitatea poliției și statutul polițistului,⁷² care învestește IGP cu atribuții exclusive de escortare a persoanelor reținute (adică, a celor reținute pentru maximum 72 de ore, a se vedea secțiunea 3, de mai sus). Totuși, aceste atribuții nu se aplică tuturor persoanelor private de libertate din domeniul justiției penale a Republicii Moldova (unii deținuți preventivi și condamnați se exclud). De asemenea, Legea privind sistemul administrației penitenciare⁷³ prevede că ANP poate escorta numai persoanele pentru care sentința nu a fost finalizată (fiind decisă de o instanță de prim nivel), persoanele condamnate pentru o infracțiune (după hotărârea judecătorească definitivă) și persoanele extrădate. Astfel, rezultă că ANP nu are atribuții de a escorta deținuții necondamnați.

În ceea ce privește legislația secundară, Hotărârea Guvernului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției,⁷⁴ acordă IGP atribuții de escortare a persoanelor reținute și deținute. Potrivit Hotărârii Guvernului privind aprobarea Statutului de executare a pedepselor de către condamnați,⁷⁵ deținutul este definit ca fiind persoana privată de libertate în condițiile legii, care se deține în penitenciare, indiferent de statutul acesteia (condamnat sau prevenit). Examinând prevederile de reglementare, echipa de Revizuire constată că poliția are atribuții de a escorta persoanele reținute și deținuții

---

⁷¹ Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, articolul 304, alin. 3.

⁷² Legea nr. 320/2012, articolul 21 alin. 1 (k).

⁷³ Legea nr. 300/2017, articolul 13 alin. 2 (h).

⁷⁴ Hotărârea Guvernului nr. 547/2019, punctul 9, alin. 1 (j).

⁷⁵ Hotărârea Guvernului nr. 583/2006, punctul 5.

preventivi și condamnații, în timp ce legislația primară oferă IGP atribuții de a escorta numai anumite categorii de persoane private de libertate.

De asemenea, trebuie luate în considerare restricțiile impuse de ANP privind zilele și orele la care penitenciarele primesc transferuri de deținuți IGP (a se vedea mai sus, secțiunea 3ii).

În opinia echipei de Revizuire, lipsa de coerență a cadrului legislativ și normativ actual duce la probleme practice cu escortarea/transferul deținuților ANP de către IGP. Aceste probleme sunt agravate de lipsa de cooperare între instituțiile care partajează responsabilitățile de escortare - instanțe; organele de urmărire penală; ANP; IGP. Acest lucru, la rândul său, provoacă și mai multe fricțiuni între cele două părți interesate primare, IGP și ANP și, în special, prin prisma politicii ANP privind momentul în care deținuții pot fi admiși în penitenciare, riscul încălcării articolelor 3 și 5 din CEDO și standardele Consiliului Europei.

b) Riscul de încălcare a articolului 3 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului

După cum se prevede în secțiunea 2i de mai sus, interdicția absolută în temeiul articolului 3 din CEDO nu se limitează la cazurile grave de tortură și include acte de rele tratamente. Echipa de Revizuire susține că aranjamentele actuale de escortare/transfer riscă încălcarea articolului 3. De exemplu, dacă un penitenciar nu oferă hrană suficientă unei persoane, care părăsește custodia ANP pentru a fi transportată de poliție; și/sau, dacă un deținut este reținut în custodia IGP peste noapte sau pe durata unui sfârșit de săptămână, în așteptarea redeschiderii birourilor ANP (fapt ce poate implica, de asemenea, și articolul 5.1 din CEDO, după cum s-a discutat mai sus în secțiunea 3ii).

IGP a oferit echipei de Revizuire detalii cu privire la un presupus caz de rele tratamente sesizat Procuraturii în 2020, care se referă la transferul IGP al deținuților ANP. Faptele cauzei au fost următoarele: la data de 23 aprilie 2021, în jurul orei 08.30, la cererea unei instanțe de judecată, un deținut urma să fie escortat dintr-un izolator de urmărire penală la o ședință de judecată programată pentru ora 10.00. În timp ce urca deținutul în vehiculul de escortă, acesta a spus că nu se simte bine și a semnat un refuz de a fi escortat. Angajații serviciului de escortă au încercat să stabilească motivele refuzului său și au descoperit că un medic de serviciu a permis escortarea la instanță după un examen medical. La preluarea răspunderii pentru deținut, angajații serviciului de escortă nu au fost informați că starea de sănătate a acestuia se poate deteriora ca urmare a unui traumatism cranian. La sosirea la instanța de judecată, deținutul a comunicat că are dureri puternice de cap și că se simte rău. Angajații serviciului de escortă au solicitat imediat asistența serviciului medical de urgență și s-a stabilit că durerile de cap erau rezultatul unei leziuni/traume anterioare la nivelul zonei capului. I s-a făcut o injecție pentru ameliorarea durerii și, ulterior, acesta a fost escortat înapoi la penitenciar.

Ca răspuns la o solicitare din partea echipei de Revizuire, ANP a prezentat date statistice cu privire la vătămrile corporale observabile ale deținuților escortați, înregistrate de penitenciare în primele nouă luni ale anului 2021 și cifrele totale înregistrate de ANP între 2016 și septembrie 2020: prezentate mai jos în Tabelul 4. ii (c). În perioada ianuarie-septembrie 2021, în următoarele penitenciare a fost înregistrat un total de 217 cazuri de

vătămări corporale observabile ale deținuților transferați de inspectoratele de poliție: Cahul - 11; Bălți - 43; Chișinău - 157; Rezina - 6.⁷⁶

Tabel 4.ii (c): Leziuni corporale observabile la deținuții ANP transferați de inspectoratele de poliție, 2016 - septembrie 2020

	2016	2017	2018	2019	ian-sept 2020
Nr. total de vătămări	319	204	248	306	207

c) Dotarea cu resurse pentru transportul deținuților

În conformitate cu standardele CPT stabilite mai sus în secțiunea 2i, echipa de Revizuire susține că accesul la resursele adecvate de către instituțiile implicate în executarea sancțiunilor este de importanță majoră. Trebuie subliniat faptul că lipsa resurselor duce, într-adevăr, în mod frecvent, la încălcări ale CEDO: CtEDO, la fel ca CPT, nu acordă „excepții” pentru încălcări ale Convenției din cauza pretențiilor unui stat membru că resursele nu au fost disponibile sau nealocarea unor resurse suficiente pentru executarea sancțiunilor.

Conform aranjamentelor actuale, deși ANP oferă servicii de transport pentru persoanele deținute în penitenciare, iar subdiviziunile de escortă ale ANP sunt responsabile pentru escortarea deținuților la Curțile de Apel, capacitatea acestora în ceea ce privește o flotă de vehicule și personal de escortă este limitată. Personalul de escortă/transport ANP este repartizat fiecărui penitenciar după criteriile anume definite: profilul penitenciarului; numărul, categoria, regimul de executare și riscul prezentat de deținuți; dimensiunea penitenciarului (fizică și număr de personal) și capacități tehnice; numărul de instanțe de judecată locale, distanța acestora față de penitenciar și frecvența deplasărilor necesare.

Echipa de Revizuire împărtășește preocupările exprimate de ANP la reuniunea din 26 octombrie că nu au suficiente resurse financiare, de personal și logistice pentru a transporta deținuții la scara oferită în prezent de IGP. Dacă serviciile de transport ar fi transferate de la IGP la ANP, o analiză completă și atentă a costurilor trebuie să ia în considerare relocarea personalului și a vehiculelor și investițiile viitoare într-un serviciu care a escortat peste 30.000 de deținuți în 2019.

d) Constatări

Rezumând a) până la c), de mai sus, echipa de Revizuire observă mai multe deficiențe în aranjamentele actuale de escortare/transfer ale deținuților.

- Legislația și reglementările sunt lipsite de claritate și consecvență.
- Comunicare slabă între părțile interesate - instanțe, organe de urmărire penală, ANP și IGP.
- Persoanele deținute în custodia ANP trebuie să fie transferate temporar în custodia IGP.

⁷⁶ Nu au fost înregistrate cazuri în următoarele penitenciare: Taraclia, Lipcani, Leova, Cricova, Soroca, Rusca, Bender, Pruncul, Goian, Cricova, Brănești.

- Discrepanțele în ceea ce privește datele statistice colectate separat de IGP și ANP.
- Transferurile de custodie necesită interacțiuni formale (inclusiv schimbul de documente și examenul medical) între ANP și IGP, care nu ar fi necesare dacă IGP nu ar escorta deținuții ANP.
- Există riscuri sporite de încălcare a articolelor 3 și 5 din CEDO.
- ANP dispune de resurse limitate pentru a furniza servicii de escortare/transfer.

În opinia echipei de Revizuire, este necesară o abordare în două etape pentru a soluționa aceste deficiențe. Aici sunt sugerate câteva soluții pe termen scurt, iar soluțiile legislative și administrative sunt recomandate mai jos în secțiunea 5. Prin prisma constatării noastre că există o lipsă de coerență în legislația primară, suntem sceptici că un protocol privind aranjamentele de escortare/transfer agreat de IGP și ANP și semnat de miniștrii de resort, va rezolva problemele actuale. Următoarele soluții pe termen scurt sunt sugerate alternativ.

- w) Organizarea unei mese rotunde ANP și IGP la care sunt invitați să participe membri ai organelor judiciare și de urmărire penală. Scopul mesei rotunde este de a discuta și conveni soluții care nu necesită modificarea/reformarea legislației primare și consolidarea conformității cu standardele CEDO și Consiliului European. De exemplu, legislația română prevede reguli și proceduri clare cu privire la: i) acordul pentru un program care să permită poliției să aducă persoane la cel mai apropiat penitenciar, în orice moment; ii) crearea și funcționarea unei unități speciale în cadrul ANP (structura centrală) din România care organizează toate transferurile între penitenciare (lăsând fiecare penitenciar să escorteze doar deținuții la instanțe/procuraturi sau instituții medicale și revenirea în aceeași zi); și iii) prioritizarea activităților de transport (a se vedea, de exemplu, prevederile din legislația română – articolul 5 alin. (1) din Hotărârea Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 432/2019 pentru aprobarea criteriilor de priorizare a transportului deținuților între unitățile penitenciare). Dacă participanții la masa rotundă ar ajunge la concluzia că un protocol ar fi cea mai bună modalitate de a continua, ar face acest lucru pe baza propriilor cunoștințe și experiențe cu privire la dificultățile cu care se confruntă în cadrul aranjamentelor actuale.
- x) Acord între ANP și IGP pentru efectuarea unui examen medical independent de fiecare dată când o persoană intră și iese din custodia unei autorități de detenție, inclusiv transferul între instituții și către/de la instanță. Dacă nu există suficient personal medical în cadrul sistemului penitenciar, trebuie luată în considerare subcontractarea examinărilor medicale către medici generaliști cu calificare corespunzătoare.
- y) Organizarea unei mese rotunde care să includă ANP, IGP, instanțe și Procuratura, în scopul dezvoltării și implementării unui sistem integrat de videoconferință, care poate servi la organizarea de la distanță a ședințelor de judecată și a sarcinilor de anchetă penală. Acest lucru, fără a submina echitatea și eficacitatea procedurilor, deși suspectul/inculpatul se prezintă în timp ce este încă încarcerat într-un penitenciar.
- z) ANP și IGP trebuie să convină asupra măsurilor care să asigure satisfacerea necesităților deținuților care pot fi escortați pe distanțe lungi și care pot fi în afara unui penitenciar

pe o perioadă considerabilă de timp (de exemplu, aranjamente pentru satisfacerea nevoilor de hrană, îmbrăcăminte și igienă).

5. Recomandări

Următoarele recomandări se bazează pe analiza cadrelor legislative și normative, datelor statistice, jurisprudenței CtEDO și standardelor Consiliului Europei, rapoartelor internaționale și naționale relevante, cercetărilor publicate și discuțiilor cu IGP și ANP. Recomandările pentru reformarea termenului limită de detenție în custodia poliției de 72 de ore și aranjamentele pentru escortarea/transferul deținuților se bazează pe conformitatea cu articolele 3 și 5 din CEDO și standardele Consiliului Europei.

5i. Detenția în custodia poliției, termen limită de 72 de ore

- a) ***Autoritățile Republicii Moldova trebuie să numească un Grup de lucru interinstituțional, coordonat de IGP/MAI, însărcinat cu elaborarea unui program de revizuire și reformă a detenției în custodia poliției.***
- b) Partenerii părților interesate ale IGP trebuie să includă ANP, Procuratura, judecători și magistrați, OAP, Agenția Servicii Publice, avocați, organizații ale societății civile și cercetători cu experiență în domeniu.
- c) Partenerii trebuie să acorde prioritate imediată conlucrării folosind cadrul legislativ și normativ actual pentru a respecta termenul legal de detenție de 72 de ore în custodia poliției și a se asigura că privarea de libertate a persoanelor reținute de poliție este întotdeauna ultima soluție și pentru timpul minim necesar. Trebuie explorate și dezvoltate aranjamente de lucru neoficiale între parteneri, care nu necesită implicarea la nivel ministerial și care facilitează conformitatea.
- d) Revizuirea și reforma cadrului legislativ și normativ trebuie să aibă ca scop reducerea termenului de detenție legal în custodia poliției, la 48 de ore: un scop care este în conformitate cu Recomandarea 13 (2006) a Comitetului de Miniștri (a se vedea mai sus 2ii).
- e) Revizuirea și reforma legislației și reglementărilor, care reglementează identificarea deținuților și admiterea în penitenciare (la ce ore și cu ce documente) trebuie să faciliteze respectarea termenului limită de 48 de ore propus.
- f) Ca parte a elementului de revizuire a programului, IGP trebuie să colecteze și să publice date dezagregate din toate secțiile de poliție cu privire la perioada de timp în care persoanele sunt reținute în custodia poliției și motivele detenției acestora, inclusiv deciziile penitenciarelor de a nu primi persoane reținute și de ce termenul legal a fost depășit, dacă este cazul. ANP trebuie, de asemenea, să înregistreze, să colecteze și să publice date statistice privind transferurile de persoane reținute de poliție, inclusiv motivele pentru care acestea nu au fost primite în custodie, dacă este cazul.

5ii. Escortarea și transferul deținuților

- a) Autoritățile din Republica Moldova trebuie să numească un Grup de lucru interinstituțional însărcinat cu elaborarea unui program de revizuire și reformă a cadrului legislativ și normativ pentru escortarea și transferul deținuților.***
- b) Partenerii Grupului de Lucru al IGP și ANP trebuie să includă judecători și magistrați, Procuratura, OAP, organizații ale societății civile și cercetători cu experiență în domeniu.
- c) Grupul de lucru trebuie să acorde prioritate revizuirii cadrului legal actual (inclusiv, discrepanțele dintre datele statistice ale IGP și ANP) și să ajungă la un acord cu privire la necesitatea reformei legislative care să protejeze drepturile omului ale persoanelor reținute în custodie și competențele poliției și gardienilor din penitenciare implicați în transferul/escortarea deținuților. Este necesară o reformă legislativă aprofundată în acest domeniu.
- d) Un principiu de bază care trebuie respectat este acela că instituția care deține custodia unei persoane private de libertate trebuie să organizeze și să presteze servicii de escortă/transfer: ANP să transporte persoanele deținute în sistemul penitenciar și IGP să transporte persoanele reținute în centrele de arest preventiv ale poliției.
- e) Trebuie acordată multă grijă și atenție pentru a asigura că legislația conține proceduri și norme clare cu privire la funcțiile care trebuie îndeplinite separat de instituțiile responsabile de toate problemele legate de escortarea/transferul deținuților - judecători, organe de urmărire penală, ANP și IGP. Legislația trebuie să stabilească, în mod clar și consecvent, competențele/sarcinile fiecărei instituții.
- f) Deși echipa de Revizuire este de părere că soluțiile pe termen scurt propuse mai sus în secțiunea 4ii d) pot fi dezvoltate mai eficient, prin cooperarea informală între IGP și ANP, aceasta ar fi deschisă Grupului de Lucru propus la 5ii a) de mai sus, pentru a progresa și a încheia un program de lucru început informal.
- g) Legislația și reglementările române privind privarea de libertate,⁷⁷ cu secțiuni specifice privind executarea măsurilor preventive care implică privarea de libertate, transferul între centrele de poliție și penitenciare și cooperarea dintre IGP și ANP,⁷⁸ poate servi drept exemplu util, poate un punct de plecare, pentru autoritățile din Republica Moldova în deliberările lor privind reforma legislativă.
- h) Alocarea resurselor va ocupa un loc important în programul de revizuire și reformă propus și trebuie acordată o atenție deosebită asigurării faptului că resursele umane și financiare disponibile pentru IGP și ANP pentru escortare/transfer nu riscă respectarea articolului 3 din standardele CEDO și Consiliului Europei. Anticipând că ar putea fi necesară transferarea personalului, vehiculelor și spațiilor de garaj/întreținere ale IGP către ANP, trebuie avut grijă să se asigure că sarcinile și competențele nu sunt transferate înainte ca resursele necesare să fie realocate.

---

⁷⁷ Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal; și Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de punere în aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁷⁸ Legea nr. 254/2013, Titlul IV, Executarea măsurilor preventive care implică privarea de libertate.

6. Concluzie

Această revizuire a cadrului normativ cu privire la reținerea și escortarea persoanelor aflate în custodia poliției în Republica Moldova a fost inițiată de către IGP, care s-a adresat Consiliului Europei pentru asistență referitor la dificultățile cu care se confruntă poliția în prezent cu privire la respectarea legislației interne și a standardelor internaționale. Din documentele de evaluare ale IGP transmise Consiliului Europei a reieșit că există o serie de domenii problematice în ceea ce privește garanțiile pentru suspectii reținuți în custodia poliției, care riscă încălcarea Convenției Europene pentru Drepturile Omului. Nu ar fi fost posibil, în mod practic, în timpul limitat de care dispune echipa de Revizuire, să analizeze și să facă recomandări cu privire la toate deficiențele identificate de IGP și a fost organizată o reuniune între consultanții, care au efectuat Revizuirea și IGP, la care cei din cadrul IGP au fost rugați să își clarifice preocupările și prioritățile. Recunoscând că dialogul cu ANP este necesar pentru a se realiza progrese cu privire la dificultățile întâmpinate în prezent de IGP în momentul escortării/transferării deținuților din ANP, a fost organizată o a doua întâlnire cu reprezentanții IGP și ANP. Încurajată de consensul la care a ajuns IGP și ANP în cadrul respectivei reuniuni, cu privire la cauzele problemelor și nevoia acestora de a conlucra pentru a găsi soluții, această Revizuire a subliniat, de asemenea, importanța ca partenerii să lucreze în colaborare pentru rezolvarea problemelor. Astfel, a fost recomandată numirea unor grupuri de lucru interinstituționale, în vederea abordării problemelor identificate cu legislația, politica și practica în ceea ce privește termenul limită de 72 de ore de reținere în custodia poliției și aranjamentele de transport pentru deținuți.

În legislația și reglementările care guvernează escortarea/transferul deținuților am identificat deficiențe (a se vedea secțiunea 4ii, mai sus) și faptul că termenul limită de reținere legală în custodia poliției de 72 de ore necesită o reformă pentru a fi aliniat la standardul internațional de 48 de ore. Abordarea incluzivă a reformei legislative, cu reunirea tuturor părților interesate, care au o serie de experiențe și opinii cu privire la modul în care legea trebuie reformată și implementată în practică, va atinge cel mai probabil obiectivul dorit de conformare cu standardele CEDO și Consiliului Europei.